

Remissvar – Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/01126)

Sammanfattning

Örebro universitet anser sammantaget att samtliga av remissens tre förslag bidrar till ökad trygghet, säkerhet och kvalitet inom utbildningen och ser positivt på en snabb implementering av dessa förslag och åtgärder. Det är positivt att listan över brott utökas i den föreslagna registerkontrollen för att ytterligare stärka möjligheterna att hindra olämpliga studenter från att antas till utbildning. Örebro universitet ser även positivt på de förändringar som föreslås träda i kraft i 10 kap. 1 § fjärde punkten högskoleförordningen kopplat till möjligheten att vidta disciplinära åtgärder mot studenter vid trakasserier som saknar samband med diskrimineringsgrunderna.

Utökade registerkontroller inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Örebro universitet välkomnar förslaget, då det stärker skyddet för barn och unga samt säkerställer att personer med olämplig bakgrund inte anställs inom skol- och utbildningssektorn. En förbättrad kontroll av personalens bakgrund är en nödvändig åtgärd för att upprätthålla en trygg och säker lärandemiljö.

Införande av belastningsregisterkontroll vid antagning till vissa Högskole-utbildningar

Förslaget är ett viktigt steg mot att säkerställa att personer inom särskilt förtroendefulla yrken, såsom vård och pedagogisk verksamhet, uppfyller högt ställda krav på lämplighet. Genom att införa en kontroll av belastningsregistret inför antagning skapas bättre förutsättningar för att upprätthålla allmänhetens förtroende för utbildningens kvalitet och säkerhet så att olämpliga studenter inte antas.

Ökade möjligheter att avskilja studenter och studerande på högskolan - och yrkeshögskolan

Örebro universitet stödjer detta förslag och framhåller att tydligare regler och ökade befogenheter för att avskilja olämpliga studenter har efterfrågats under lång tid. Möjligheten att snabbt agera vid allvarliga disciplinära överträdelser är en avgörande faktor för att trygga och upprätthålla en god studie- och arbetsmiljö.

Synpunkter avseende specifika avsnitt eller delavsnitt

Förslag om belastningsregisterkontroll inför antagning

När det gäller specifikt förslaget om registerkontroll inför antagning anser Örebro universitet att fler utbildningar bör omfattas av förslaget, här kan särskilt nämnas de utbildningar som leder till legitimation men även andra utbildningar som riktar sig till eller som berör personer i utsatt ställning, som patienter, elever och barn. Ett förslag är här att reglerna om registerkontroll därför bör omfatta samtliga legitimeringsgrundande utbildningar och påbyggnadprogram.

En fråga som också är aktuell är hur förslaget om registerkontroll tar hänsyn till inresande studenter eller studenter som saknar svenskt personnummer och hur likabehandling ska garanteras när det avser dessa studenter och krav på registerutdrag. Möjligheten och lagstöd för att kontrollera register och brottslighet från andra länder kan vara ytterst begränsad.

Fler brott bör omfattas av den föreslagna registerkontrollen inför antagning

Örebro universitet föreslår att även upprepade brott av lindrigare karaktär bör fångas upp av registerkontrollen (t.ex. misshandel eller ringa narkotikabrott). Återkommande brott av ringa karaktär kan utgöra en lika stark indikation på olämplighet inom särskilt förtroendefulla yrken som ett mer allvarligt brott. Här kan även nämnas brott som specifikt riktar sig mot barn och som bör omfattas av de nya reglerna, t.ex. barnpornografibrott, som i vissa fall endast ger böter. Örebro universitet anser det vara viktigt att även dessa synpunkter beaktas inom ramen för det nya förslaget.

En ny avskiljandegrund för högskolan eller yrkeshögskolan

Örebro universitet ser mycket positivt på införandet av ytterligare en avskiljandegrund, men konstaterar att det finns viss risk för godtycke när det handlar om att bedöma vilken grund som bör vara aktuell i samband med en anmälan. När det gäller specifikt den fjärde grunden för avskiljande kan det resultera i att lärosäten taktiskt måste välja vilken grund som ska ligga till grund för en anmälan till Högskolans avskiljandenämnd (HAN). Detta då åtgärder mot studenter i disciplinära ärenden riskerar att hamna i en gråzon mellan en av de redan etablerade avskiljandegrunderna och den nya fjärde föreslagna avskiljandegrunden. Detta väcker vidare frågan om lärosäten ska inkomma med olika yrkanden till HAN i samband med en anmälan om avskiljande. Vilken grund lärosätet inkommer med till HAN kan få olika konsekvenser för studenten – avskild tillsvidare med möjlighet till omprövning efter två år eller avskild under tre år varefter studenten kan återuppta sina studier. Detta väcker samtidigt frågan om HAN avser vidta en egen prövning av vilken grund som bör tillämpas i det enskilda fallet, oberoende av lärosätets anmälan. Örebro universitet uppfattar inte att HAN gör sådana prövningar idag utan att de i regel prövar den fråga som lärosätet anmält. Den risk som denna möjliga situation medför uppfattar Örebro universitet inte vara förenlig med kraven på likabehandling och upprätthållande av rättssäkerheten. Det är alltså positivt att ytterligare en avskiljandegrund införs men det bör förtydligas hur de olika avskiljandegrunderna ska tillämpas i relation till varandra så inte den nya grunden får karaktär av *slasktratt* det då det är svårt att bedöma hur *vid* tillämpningen av sådan regel ska vara.

Örebro universitet noterar att det sällan finns tydlig statistik över de ärenden som HAN hittills prövat eller vilken avskiljandegrund som varit mest frekvent förekommande i besluten. Detta framgår inte heller av utredningen och förslaget även om förekomsten av ärenden visserligen nämns.

Med tanke på att det idag finns en lagstadgad skyldighet att anmäla grundad misstanke om försök till vilseledande och störande i enlighet med 10 kap. högskoleförordningen (disciplinärenden) bör man även fundera på om en eventuell skyldighet att anmäla ärenden till HAN (oavsett avskiljandegrund) bör införas då regelverket ytterst är till för att skydda medstudenter, patienter och elever.

Slutligen anser Örebro universitet att en student som återkommande blir avstängd i disciplinnämnden för upprepat störande/trakasserier eller vilseledande också bör omfattas av avskiljanderegler på grund av olämpligt beteende.

Detta är av särskild vikt för de utbildningar som leder till särskilt förtroendefulla yrken och som riktar sig mot riskgrupper redan omnämnt.